

HUOM!
TÄMÄ ON ESIMERKKIESITELMÄ MUONITUSKOULUTUS-
TOIMINTAMALLIIN. EI ESITETTÄVÄKSI TÄLLAISENA VAAN AINA
PÄIVITETTYNÄ UUSIMMALLA TIEDOILLA JA ESITTÄVÄN TAHON
ESITTELYLLÄ!

Maataloustuotannon merkitys suomalaisessa huoltovarmuudessa

Varautumalla vahvemmaksi - tiedottamista ja muonituskoulutusta
huoltovarmuuden turvaamista varten -hanke

28.4.2025

Maa ja kotitalousnaiset

Valtakunnallinen neuvonta- ja asiantuntijajärjestö

- ruoka- ja ravitsemusosaamisen vahvistaminen
- maiseman- ja ympäristöhoidon kehittäminen
- yritystoiminnan tukeminen
- järjestötoiminta ja yhteisöllisyyden vahvistaminen

Maa- ja kotitalousnaisten teemat strategiakaudella 2021 - 2025

**Suomalaisen ruoan
sankaritarinat**

**Ilmastomyönteinen ja
kestävä yhteiskunta**

Monimuotoinen luonto

Suomi kutsuu kylään

Maa- ja kotitalousnaistet

- Maa ja kotitalousnaisten Keskus ry
- Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskukset (8) toimivat ProAgria keskuksissa
 - * 60 asiantuntijaa
- noin 750 yhdistystä, joissa yli 20 000 jäsentä

N.N. tittelit

HUOLTOVARMUUS

- varautumista häiriötilanteisiin ja kriiseihin
- häiriötilanteiden ja kriisien toimintakyvyn ja sen edellyttämän huoltovarmuuden hyväksi toimii Huoltovarmuusorganisaatio (HVO)
- HVO on verkosto, johon kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan alla toimiva Huoltovarmuuskeskus ja eri toimialojen sektorit ja niiden alla poolit
 - yhteistyö alueellisten toimijoiden kanssa (AVIt, kunnat, kaupungit)
 - huoltovarmuutta kehitetään yhdessä julkisen hallinnon, yritysten ja kolmannen sektorin kanssa

Huoltovarmuuskeskus
Försörjningsberedskapscentralen
National Emergency Supply Agency

HUOLTOVARMUUSKESKUS JA SEKTORIT

Energiahuolto

Logistiikka

Terveydenhuolto

Teollisuus

Finanssiala

Tietoyhteiskunta

Yksityinen turva-ala

Elintarvikehuolto

KOVA-
toimikunta

ELINTARVIKEHUOLTOSEKTORI JA POOLIT

- **Alkutuotantopooli**
- **Elintarviketeollisuuspooli**
- **Kauppa- ja jakelupooli**
- **Ruokapalvelupooli**

Tietohaarukka

Koostetut herkut 2024

Ruokatieto

Suomalainen ruokaketju lukuina

Tietohaarukan **liki 100 tilastoa** on koottu eri asiantuntijalähteistä. Tuoreimmat tiedot ovat pääosin vuodelta 2023. Mukana on myös tietoja aiemmilta vuosilta ja kansainvälisiä vertailulukuja, mikä mahdollistaa suomalaisen ruokaketjun kehityksen ja erityispiirteiden tarkastelun.

Suomi on maailman pohjoisin maatalousmaa. Pohjoinen sijainti koetaan usein ruoantuotannon haasteena, mutta siitä on myös hyötyä. Esimerkiksi torjunta-aineiden ja eläintautien hoitoon käytettyjen antibioottien määrä on Euroopan alhaisimpia.

Suomen omavaraisuusaste on korkea useimpien yleisesti käytettyjen elintarvikkeiden osalta. Suomalaisia elintarvikkeita arvostetaan myös Suomen ulkopuolella, sillä niiden raaka-aineet ovat puhtaita ja ruoantuotannon osaaminen on huipputasoa.

ruokatieto.fi → ruokatieto → tietohaarukka

Ruoka luo työtä Suomeen

ELINTARVIKE- JA
JUOMATEOLLISUUS
TYÖLLISTÄÄ

40 000

HENKILÖÄ

KOKO ELINTARVIKESEKTORI
TYÖLLISTÄÄ

320 000

HENKILÖÄ

RAVITSEMISTOIMINTA
TYÖLLISTÄÄ

68 000

HENKILÖÄ

MAATALOUS
TYÖLLISTÄÄ

66 000

HENKILÖÄ

PÄIVITTÄIS-
TAVARAKAUPPA
TYÖLLISTÄÄ

64 000

HENKILÖÄ

RUOKAKETJU
LUO TYÖTÄ MYÖS
PAKKAUSTEOLLISUUDEN,
KULJETUKSEN,
VIESTINNÄN JA
KASVATUKSEN
ALOILLE.

Lähde: Luonnonvarakeskus

Maa- ja kalatalouden rakenne

Maatalous- ja puutarhayritykset

- Vuonna 2023 Suomessa oli noin 42 000 maatalous- ja puutarhayritystä. Yritysten lukumäärä on laskenut huomattavasti vuosituhannen alusta.
- Maatiloista 10 % (4 140) oli luomutiloja.
- 85 % yrityksistä oli yksityishenkilöiden omistamia ja yrittäjien keski-ikä oli 50 vuotta.

Vuonna 2024
maatiloista 78 %
on sitoutunut
ympäristö-
sitoumukseen.

Maataloudella on tärkeä rooli, kun Suomi pyrkii hiilineutraaliksi. [Tutustu päivitettyyn MTK:n ja SLC:n ilmastotiekarttaan tästä.](#)

Yrityksen Päätuotantosuunta	2010, Lkm	2023, Lkm
Lypsykarjatalous	10 205	4 226
Naudanlihan tuotanto	3 080	2 538
Muu nautakarjatalous	1 270	278
Sikatalous	1 355	378
Siipikarjatalous	375	369
Muu laidunkarja	3 544	713
Viljanviljely	20 927	13 645
Muu kasvinviljely	13 092	16 841
Kasvihuonetuotanto	1 371	593
Avomaan puutarhatuotanto	1 696	1 269
Sekamuotoinen tuotanto	2 568	1 421
Yhteensä	59 483	42 271

Lähde: Luonnonvarakeskus, Ruokavirasto, Tilastokeskus, MTK

Kotieläintilat

- Suomalaiset kotieläintilat ovat yhä suurempia eläinluvultaan. Eläintiheysindeksi (eläinyksikkö/peltohehtaari) on Suomessa kuitenkin pienempi kuin useissa muissa EU-maissa.
- Iso osa kotieläintiloista saa [hyvinvointikorvausta](#). Sitä maksetaan eläinten hyvinvointia parantavista toimenpiteistä, jotka ylittävät lakisääteiset vaatimukset. Nautatiloista 63 %, sikatiloista 79 % ja siipikarjatiloista 77 % saivat korvausta vuonna 2023.

Keskieläinluku, kpl/tila	2005	2015	2023
Siat	454	929	1 428
Naudat	45	74	106
Siipikarja	5 474	10 587	32 084
Lampaat	51	114	105

Uusi eläinsuojelulaki astui voimaan 1.1.2024. Siinä kielletään mm. uusien parsinavettojen ja porsitushäkkien rakentaminen. Myös nautojen jaloitteluvaatimusta on tiukennettu

Lähde: Luonnonvarakeskus, Ruokavirasto, Eurostat

Kalatalouden lukuja

- Vuonna 2022 kaupallisia kalastajia oli rekisteröitynä sisävesille 1 637 ja merialueelle 2 136.
- Vuonna 2022 Suomessa oli yhteensä 345 kalanviljelylaitosta. Määrä on vähentynyt, esimerkiksi vuonna 2010 vastaava luku oli 485 kpl.
- Kalanjalostuksen tuotot verrattuna muihin kalatalouden tuottoihin ovat kasvaneet viime vuosien aikana.

Kalatalouden tuotot 2022	Milj. €
Kaupallinen kalastus merellä	37,7
Kaupallinen kalastus sisävesillä	13,5
Vesiviljely	101,1
Kalanjalostus	437,7
Kalatukkukauppa	290,9
Kalan vähittäiskauppa	60,9

WWF:n [Kalaopas](#) auttaa tekemään vastuullisia kalavalintoja. [Satokausikalenterista](#) löydät kuukausittain sesongissa olevat kalat.

Kalanviljelylaitokset 2022	Kpl
Meri, yhteensä	111
Ruokakalalaitokset	89
Poikaslaitokset	28
Luonnonravintolammikkoviljelijät	0
Sisävesi, yhteensä	234
Ruokakalalaitokset	47
Poikaslaitokset	80
Luonnonravintolammikkoviljelijät	129

Lähde: Luonnonvarakeskus

A close-up photograph of several golden-brown grass seed heads, likely from a species of grass, set against a bright, slightly overcast sky. The seed heads are in various stages of maturity, with some showing fine, feathery structures. The grass stems are thin and green, crisscrossing the frame. The overall tone is warm and natural.

Ruoantuotanto

Kasvinviljely

- Vuoden 2023 viljasato oli noin 3 miljardia kiloa, mikä on 16 % kymmenen vuoden keskitasoa pienempi. Erityisesti ohran ja perunan sadot olivat pieniä.
- Luomuviljasato vuonna 2023 oli 21 % pienempi kuin vuonna 2022. Noin 5 % kaikesta tuotetusta viljasta oli luomuviljaa. Myös luomupeltoala pieneni viime vuodesta.
- Sekä tavanomaisen että luomurukiin sato oli kuitenkin keskimääräistä suurempi. Kauran sato oli keskimääräinen.

Vuonna 2023 lähes kaikkien peltokasvien sato oli tavanomaista pienempi. Sen sijaan herneen sato oli jo toista vuotta peräkkäin historian suurin, lähes 90 miljoonaa kiloa.

Sato, milj. kg	2022	2023	Luomun osuus 2023 tuotannosta
Vehnä	833	740	3 %
Ruis	64	91	12 %
Ohra	1411	1066	1 %
Kaura	1174	1008	9 %
Sokerijuurikas	380	421	..
Rypsi ja rapsi	56	41	8 %
Herne	91	87	11 %
Härkäpapu	19	14	14 %
Peruna	533	498	2 %

Eläintuotteiden tuotanto

- Lihantuotanto pysyi 2023 lähes samalla tasolla vuoteen 2022 verrattuna. Sianlihan tuotannossa on havaittavissa pientä laskua.
- Maitoa vastaanotettiin meijereihin 2 132 miljoonaa litraa.
- Suomalaisen maidon laatu on kansainvälisestikin hyvälaatuista: meijereihin toimitetusta maidosta 97,2 % oli parhaassa E-luokassa. Maidon hyvä laatu kertoo myös eläinten hyvinvoinnista.

ELVI-merkki on Suomen ensimmäinen riippumaton tuotantoeläinten hyvinvointimerkki.

Tuotanto, milj. kg	2022	2023e	Luomun osuus tuotannosta
Sianliha	170	159	0,4 %
Naudanliha	85	85	4 %
Siipikarjanliha	147	144	..
Lampaanliha	1,3	1,1	20 %
Poronliha	1,6	1,7	..
Kananmunat	76	75	6 %
Maito (milj. litraa)	2 193	2 174	3 %

Lähde: Luonnonvarakeskus, Paliskuntain yhdistys, Ruokavirasto

Marjat ja sienet

- Luonnonmarjasato oli vuonna 2023 keskinkertainen, ja mustikkasato oli huono. Luonnonmarjojen kauppantulomääriin vaikutti myös ulkomaalaisten poimijoiden määrän romahtaminen.
- Sienten sato oli edellisvuotta parempi, mutta alueellinen vaihtelu oli hyvin suurta.

Luonnonmarjojen kauppantulomäärät, 1 000 kg	2022	2023
Mustikka	9360	4017,6
Puolukka	8295	5152,3
Lakka	269	80,5
Muut luonnonmarjat	43,2	47,8
Yhteensä	17 968	9 298

Puutarhamarjojen kokonaissadot, milj. kg	2022	2023
Mansikka	16,1	13,9
Musta- ja viherherukka	1,6	1,1
Puna- ja valkoherukka	0,4	0,3
Vadelma	1,5	1,4
Karviainen	0,07	0,03
Yhteensä	20,0	17,0

Luonnonsienten kauppantulomäärät, 1 000 kg	2021	2022
Keltavahvero	36	84,8
Herkkutatit	41	99,4
Rouskut	6	35,4
Muut luonnonsienet	30,7	..
Yhteensä	115	275

Marjoihin liittyy runsaasti erilaisia termejä. Tutustu [marjasanastoon Arktiset Aromit ry:n sivulla](#)

Luvut eivät sisällä suoramyyntiä kuluttajille ja suurkeittiöille eikä kotitalouspoimintaa.

Lisää tietoa luonnonmarjojen ja -sienten kauppantulomääristä löydät Ruokaviraston [MARSI raportista!](#)

Lähde: Luonnonvarakeskus, Ruokavirasto

Elintarvikeomavaraisuus

Tuotannon %-osuus kulutuksesta	2005	2023
Nestemäiset maitotuotteet	112	94
Naudanliha	89	90
Sianliha	116	101
Siipikarjanliha	103	86
Kananmunat	120	118
Leipäviljat	102	117
Vehnä	105	118
Ruis	37	112
Kaura	128 ¹⁾	143
Sokeri	92	56
Tomaatti	62	59
Kurkku	74	94
Mansikka	67	61
Omena ²⁾	21	21

1) Vuonna 2010. 2) Ei sisällä kotipuutarhatuotantoa

- Suomen elintarvikeomavaraisuusaste on korkea useimpien yleisesti käytettyjen elintarvikkeiden osalta.
- Vuonna 2022 Suomi sijoittui ruokaturvassa [Global Food Security Index –vertailussa](#) ensimmäiselle sijalle. Vertailussa huomioidaan muun muassa ruoan kohtuuhintaisuus, saatavuus, laatu ja turvallisuus.

omavaraisuusaste noin 80 %

Suomessa on runsaat vesivarat ja [vesistressi-indeksi](#) on alhainen. Suosimalla kotimaista tuotantoa ei pahenneta muiden maiden vesipulaa.

Lähde: Luonnonvarakeskus, Hedelmän- ja Marjanviljelijäin liitto, Kauppapuutarhaliitto, The Economist Impact

Elintarviketuonti suhteessa vientiin

Maataloustuotteet 2023

Maataloustuotteet	Tuonti, milj. €	Vienti, milj. €
Tee	14	1,0
Raakakahvi	200	4,0
Hedelmät	340	6,5
Linnunmunat	7,9	26
Tuore kala	356	225
Marjat	46	1,2
Mustikat	4,1	0,06
Mausteet	21	15
Pähkinät	34	0,65
Raakasokeri	30	0,56
Vihannekset ja peruna	253	10
Viljat	67	126
Kaura	0,39	98
Yhteensä	1497	417

Jalostetut elintarvikkeet 2023

Jalostetut elintarvikkeet	Tuonti, milj. €	Vienti, milj. €
Alkoholijuomat ¹⁾	349	180
Olut	40	25
Virvoitusjuomat ja kivenn.vedet	188	42
Mehut	101	5,0
Rypsi- ja rapsiöljy	28	8,2
Margariini	27	11,4
Hedelmäsäilykkeet	90	4,5
Vihannes- ja kasvissäilykkeet	123	3,9
Sokeri ja hunaja	115	145
Sokerikemian tuotteet	8,2	106
Hunaja	10	0,1
Kahvi (instant ja paahdettu)	107	45
Kala- ja äyriäisjalosteet	151	11
Kalapakasteet	39	11
Keitot ja tomaattikastikkeet	52	2,3
Lastenruuat	25	5,0

¹⁾ Sis. mietojen ja väkevien alkoholijuomien lisäksi väkiviinat sekä etikan ja etikahaposta valmistetut etikankorvikkeet.

Jalostetut elintarvikkeet	Tuonti, milj. €	Vienti, milj. €
Liha	382	181
Sika	54	76
Nauta	76	40
Siipikarja	41	11
Maitotalous	484	455
Maitojauhe	6,2	119
Juusto	348	46
Voi ym. maitorasvat	4,6	168
Maltaat	4,7	22
Marja- ja vihannespakasteet	94	23
Perunapakasteet	49	0,51
Jauhot ja myllytuotteet	172	81
Ruisjauhot	0,18	0,11
Rehut	442	105
Makeiset	360	136
Suklaa	162	78
Tärkkelystuotteet	86	22
Jalostetut yhteensä	4219	1739

Tuonnin kokonaisarvo vuonna 2023 oli 5 716 milj. € ja viennin 2 156 milj. €.

Lähde: Tulli, Elintarviketeollisuusliitto ry

Alkutuotannon uhkia

- huonot satovuodet
- työvoimapula
- kannattavuusvaje
- ilmastonmuutos

Alkutuotannon mahdollisuuksia

- viljelyrajat voivat siirtyä pohjoisemmaksi
- kasvukausi voi pidentyä
- uudet viljelykasvit

Huoltovarmuusvarastot

- viljan varmuusvarastot 6 - 12 kk
- polttoaineet 5 kk:n kriisiajan tarve

Suomen vahvuuksia huoltovarmuustyössä

- runsaat luonnonvarat
- kehittynyt hyvinvointi ja koulutusjärjestelmät
- hyvin toimiva fyysinen ja sähköinen infrastruktuuri

Huoltovarmuuden perustana toimivat markkinat ja kilpailukykyinen talous → eivät aina riitä → ennakoiva, vaihtoehtoja tarjoava huoltovarmuustyö tärkeää

Varautumiseen vaikuttavia asioita Suomessa

- pohjoinen sijainti
- viileä ilma
- sijainti: riippuvuus merikuljetuksista
- ilmastonmuutos
- pitkät kuljetusetäisyydet
- runsaasti energiaa kuluttava talouden rakenne
- globalisaatio, omistus- ja liiketoimintarakenteiden muutos

RUOKAA
OMASTA
MAASTA

Hyvää Suomesta

Kun ruoka tulee omasta maasta, sen tekijät tunnetaan ja tuotantoketju on jäljitettävissä. Puhdas maaperä, ilma ja vesi sekä fiksut toimintatavat takaavat, että suomalaiseen ruokaan voi luottaa – sen turvallisuus ja laatu ovat maailman huippua.

Alkuperämerkki, johon voi luottaa

Pakkauksesta löytyvä Hyvää Suomesta -merkki tekee suomalaisen ruokavalinnan helpoksi ja nopeaksi. Lyhykäisyydessään Hyvää Suomesta -merkki lupaa pakatuille elintarvikkeille **suomalaisen raaka-aineen ja työn**. Kriteerit ovat selkeät ja säännöt rakennettu niin, että järjestelmä toimii koko ruokaketjussa ja kaikissa tuotekategorioissa. Hyvää Suomesta -merkki kertoo, että ruokatuote on pellolta pöytään omissa käsissä.

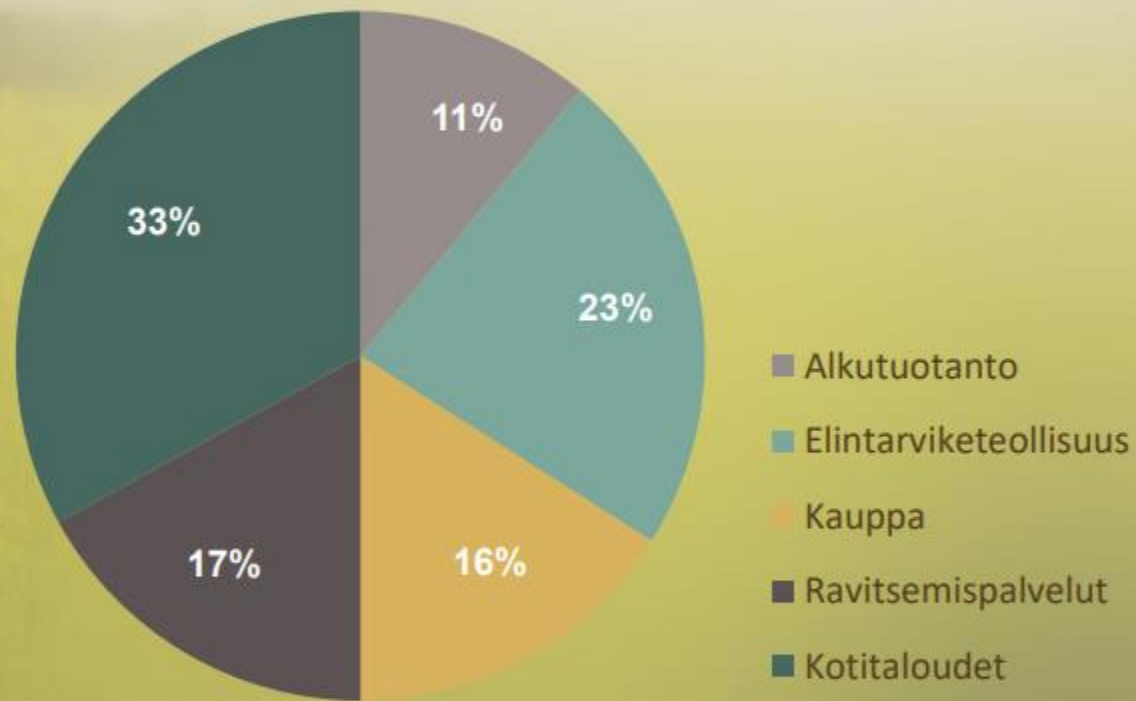
Kotimaisen ruoan löytää helposti, sillä merkki on käytössä noin 350:llä eri elintarvikevalmistajalla – yhteensä yli 12 000 eri tuotteessa. Ja tuoteperhe kasvaa ja elää ajassa: uusia tuotteita syntyy koko ajan.

Lisätietoja alkuperämerkeistä ja kotimaisesta ruuasta ja sen tuotannosta: hyvaasuomesta.fi

Ruokahävikki ketjun eri osissa

Ruokaketjun eri osien osuus ruokahävikistä

- Suomessa muodostuu ruokahävikkiä arviolta 351–376 miljoonaa kiloa vuodessa. Ruokahävikki on alun perin syötäväksi tarkoitettua, ts. syömäkelpoista ruokaa, jota ei hyödynnetä ihmisravintona, rehuna tai muuna arvojakeena.
- **Suurin osa ruokahävikistä, 33 %, muodostuu kotitalouksissa.**

Paljonko voisit säästää vähentämällä ruokahävikkiä? Millainen on ruokahävikin hiilijalanjälki? Arvion omasta ruokahävikistäsi saat selville [Pauligin ja Luonnonvarakeskuksen hävikkilaskurista](#).

Lue lisää ruokahävikistä ja keinoista vähentää sitä [Hävikkiviikko-sivustolta!](#)

Lähde: Luonnonvarakeskus / Elintarvikejätteen ja ruokahävikin seurantajärjestelmän rakentaminen ja ruokahävikkitiekartta

Kotitalouksien omatoimisen varautumisen toimikunta (KOVA-toimikunta)

- toimii kotitalouksien varautumisen asiantuntija- ja kehittämisverkostona.

72 tuntia -varautumissuositus

- 72 tuntia on viranomaisten ja järjestöjen laatima varautumissuositus kotitalouksille.
- Esimerkiksi pitkittynyt sähkökatko voi aiheuttaa tilanteen, jonka takia yhteiskunnan tarjoamat palvelut häiriintyvät tai jopa keskeytyvät.
- Kodeissa tulisi varautua pärjäämään itsenäisesti ainakin kolme vuorokautta häiriötilanteen sattuessa.

Tietohaarukka 2024 – Tilastotietoa ruokaketjusta -julkaisun on tuottanut Ruokatieto Yhdistys ry yhteistyötahoina Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, ProAgria Keskusten Liitto ry, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf ja Luonnonvarakeskus Luke.

ProAgria

SLC

RUOKATIETO YHDISTYS RY | 040 710 4170 | ruokatieto.fi